

UZASADNIENIE

Powodzie są przyczyną znacznych strat w gospodarce oraz w mieniu publicznym i prywatnym. Tytułem przykładu straty spowodowane przez powodzie mające miejsce w 2010 r. oszacowane zostały na kwotę 12,476 mld zł. Poszkodowanych zostało 69 tys. 961 rodzin, a 14 tys. 565 z nich ewakuowano. Straty poniosło 811 gmin oraz około 1,4 tys. przedsiębiorstw. Żywiol zniszczył 18 tys. 194 budynki mieszkalne oraz ponad 800 szkół i 160 przedszkoli. Powódź uszkodziła ponad 10 tys. km dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, 1 tys. 625 mostów i przepustów, 166 oczyszczalni ścieków, przeszło 210 km sieci wodociągowej, 50 km sieci energetycznej i 196 km sieci telekomunikacyjnej. Żywiol dotknął 105 tys. 152 gospodarstwa rolne. Woda zalała 682 tys. 894 ha ziemi (m.in. gruntów ornych, pastwisk, łąk). Uszkodzonych zostało również 8 tys. 927 km wałów przeciwpowodziowych, koryt rzek i cieków wodnych.

Dotychczasowe rozwiązania dotyczące usuwania skutków powodzi były przygotowywane w związku z wystąpieniem konkretnych zdarzeń w poszczególnych latach. Jest to działanie mało efektywne i w praktyce uniemożliwia natychmiastowe udzielenie pomocy poszkodowanym, bez konieczności dokonywania odpowiednich zmian w już funkcjonujących przepisach.

Tym samym w systemie aktów prawnych brak jest ustawy, która regulowałaby sposób i formy udzielania pomocy państwa dla poszkodowanych podmiotów w związku z wystąpieniem powodzi, która znalazłaby uniwersalne zastosowanie, w przypadku wystąpienia ww. katastrofy.

Proponuje się zatem wprowadzenie rozwiązań prawnych, określających zakres i kierunek zbliżony do rozwiązań przyjętych po powodziach w 1997 r., 2001 r. i 2010 r., które z powodzeniem funkcjonowały w stanie faktycznym zbieżnym z zakresem projektu.

W art. 1 w ust. 1 projekt ustawy przewiduje, że jej przepisy będą miały zastosowanie w sprawach związanych z usuwaniem skutków powodzi w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne. Proponuje się przy tym rozwiązanie uprawniające Radę Ministrów do każdorazowego określania w przypadku wystąpienia powodzi o rozmiarach powodujących konieczność zastosowania szczególnych rozwiązań

przewidzianych w ustawie, gdy środki zastosowane przez właściwe organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego okażą się niewystarczające, w drodze rozporządzenia, na podstawie danych przekazanych Prezesowi Rady Ministrów przez właściwych wojewodów, wykazu gmin lub miejscowości poszkodowanych w wyniku wystąpienia powodzi, na których terenie zastosowanie znajdują szczególne rozwiązania określone w ustawie. Wydając ww. rozporządzenie Rada Ministrów określać będzie również rodzaj szczególnych rozwiązań wymienionych w rozdziale 2 ustawy, jakie będą mogły zostać zastosowane na danym terenie, przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Rozporządzenie wydawane na podstawie art. 1 ust. 2 projektu będzie miało niejako „interdyscyplinarny” charakter, będzie dotyczyło spraw przekraczających właściwości poszczególnych ministrów i kierowanych przez nich działów, w związku z tym najwłaściwszym organem do jego wydania jest Rada Ministrów. Nie wydaje się, że wskazanie kolegielnego organu mogłoby spowodować opóźnienia w przyjęciu omawianego aktu normatywnego, ponieważ doświadczenie wynikające z dotychczasowych powodzi pokazuje, że w przypadku katastrof i nagłych sytuacji, przyjęcie projektów umożliwiających udzielenie pomocy poszkodowanym odbywa się niezwłocznie.

Wyjątkiem od tej zasady jest określony w rozdziale 3 niniejszego projektu instrument polegający na udzielaniu przedsiębiorcom pożyczek. Z uwagi, że jest to jedyny instrument, w ramach którego przedsiębiorcy będą mogli otrzymać środki finansowe na odbudowanie utraconego majątku przedsiębiorstwa oraz fakt, że jest on skierowany do przedsiębiorców niewielkich rozmiarów, bo zatrudniających nie więcej niż 50 pracowników – będzie on dostępny przy wydaniu wspomnianego rozporządzenia automatycznie, bez konieczności wyszczególniania tego instrumentu w jego treści.

W rozporządzeniu, tym samym, zostaną określone okresy korzystania z danych ułatwień lub terminy na dokonanie określonych czynności. Jednocześnie w ust. 4 proponuje się upoważnienie dla Prezesa Rady Ministrów do wydania rozporządzenia, które umożliwi przesunięcia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa, z uwzględnieniem przeznaczenia tych środków na sfinansowanie zadań określonych przez dysponentów danych części budżetowych, wnioskujących o takie przeniesienia. Powyższe rozwiązanie zapewni sfinansowanie pomocy, o której mowa w projekcie.

Jako podmioty uprawnione do otrzymania pomocy projekt ustawy w art. 2 wskazuje osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej,

które na skutek powodzi doznały szkód majątkowych lub utraciły, choćby tylko czasowo, możliwość korzystania z posiadanej nieruchomości lub lokalu (zwane „poszkodowanymi”).

W art. 3 ust. 1 projektu wskazano, że szczególnego rodzaju pomoc, o której mowa w rozdziale 2 projektu oraz pomoc dla przedsiębiorców, o której mowa w rozdziale 3, finansowana będzie z rezerwy celowej przeznaczonej na przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i usuwanie ich skutków, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Dodatkowo, w art. 3 ust. 2 projektu, przewidziano w roku, w którym wystąpiła powódź, możliwość utworzenia przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych rezerwy celowej przeznaczonej na sfinansowanie usuwania skutków powodzi. Do tej rezerwy będą mogły być przeniesione kwoty wydatków, zablokowane w wyniku nieterminowego wykonywania zadań lub stwierdzenia nadmiaru posiadanych środków przez daną jednostkę sektora finansów publicznych przez Ministra Finansów lub dysponenta danej części budżetowej. Utworzenie tej rezerwy nie będzie wiązało się z wynikającym z przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia o finansach publicznych obowiązkiem uzyskania w tej sprawie przez Ministra Finansów pozytywnej opinii sejmowej komisji do spraw budżetu.

Projektowany art. 4 rozstrzyga, że łączna wartość pomocy publicznej udzielonej na podstawie ustawy w celu naprawienia szkód związanych z usuwaniem skutków powodzi, uzyskanej z wszystkich źródeł, nie będzie mogła przekroczyć wartości szkód materialnych poniesionych na skutek powodzi przez jej beneficjenta. Przyjmuje się przy tym, że beneficjent pomocy publicznej będzie składał wojewodzie właściwemu ze względu na miejsce faktycznie wykonywanej działalności gospodarczej oświadczenie o wartości szkód materialnych poniesionych przez przedsiębiorcę na skutek powodzi, za pośrednictwem naczelnika urzędu skarbowego właściwego w sprawach podatkowych, niezwłocznie po ustaleniu tych szkód. Do oświadczenia będzie zobowiązany dołączyć informację o numerze wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego albo informację o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej. W przypadku natomiast uzyskania pomocy publicznej na podstawie projektowanej ustawy, zaproponowano 14-dniowy termin na złożenie oświadczenia. Wówczas konieczne będzie również udokumentowanie wartości uzyskanej pomocy publicznej, w przypadku gdy dokumenty takie będą wydawane na podstawie odrębnych przepisów, oraz podanie informacji o wysokości świadczenia ubezpieczyciela. W przypadku przedsiębiorców, którzy otrzymali pomoc publiczną są oni zobowiązani do poinformowania wojewody o uzyskanym odszkodowaniu, bez względu na termin jego uzyskania. Złożone oświadczenia będą weryfikowane przez wojewodę i w przypadku stwierdzenia, że pomoc publiczna przekracza

wartość szkód materialnych określonych w oświadczeniu, wojewoda będzie zawiadamiał beneficjenta o konieczności zwrotu uzyskanej w „nadwyżce” pomocy, w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, wskazując jednocześnie rachunek bankowy, na który będą miały być zwrócone pieniądze. W celu zapewnienia zwrotu nadwyżki przekazanej pomocy, wojewoda będzie mógł w przypadku niedokonania zwrotu przez beneficjenta, w drodze decyzji zobowiązać go do zwrotu nadwyżki pomocy. Do zwrotu będzie się stosować odpowiednio przepisy działu III Ordynacji podatkowej. Przyjmuje się przy tym, że środki zwrócone przez przedsiębiorcę będą stanowić dochód budżetu państwa. W projekcie przewidziano także – biorąc pod uwagę doświadczenia z 2010 r. – konieczność składania wojewodzie informacji o udzielonej pomocy publicznej przez organizacje jej udzielające. Ww. rozwiązania stosować się będzie odpowiednio do podmiotów otrzymujących pomoc przewidzianą w ustawie, ale niebędącymi beneficjentami pomocy publicznej.

W celu zapewnienia rodzinie lub osobie samotnie gospodarującej, w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, poszkodowanym w wyniku powodzi, niezbędnej potrzeby bytowej, projektowany art. 5 zakłada wypłatę zasiłku powodziowego w wysokości do 2 tys. zł, według oszacowanej przez poszkodowanego wartości szkód zawartej w oświadczeniu. W przypadku gdy wartość poniesionych szkód nie przekroczy 2 tys. zł, zasiłek powodziowy wypłacany będzie w wysokości odpowiadającej poniesionej szkodzi. W przypadku gdy poniesiona szkoda będzie równa lub większa niż 2 tys. zł, zasiłek ten będzie wypłacany w wysokości 2 tys. zł.

Mając na uwadze maksymalne uproszczenie i przyspieszenie procedury związanej z udzielaniem pomocy, projekt przewiduje odrębne, od określonych w ustawie o pomocy społecznej, zasady i tryb wypłaty zasiłków powodziowych, a w szczególności:

- zasiłek przyznawany będzie niezależnie od dochodu rodziny lub osoby samotnie gospodarującej oraz – co do zasady – nie będzie podlegał zwrotowi,
- decyzja o przyznaniu zasiłku podejmowana będzie w terminie 2 dni od dnia wpłynięcia wniosku o pomoc,
- zasiłek wypłacany będzie na wniosek uprawnionego, sporządzany na formularzu, którego wzór określi minister właściwy do spraw wewnętrznych, niezwłocznie – nie później jednak niż w terminie 2 dni od dnia wydania decyzji w sprawie przyznania zasiłku,

- decyzję w sprawie przyznania zasiłku wydawał będzie wójt (burmistrz, prezydent miasta) gminy, w której poszkodowany poniesie szkodę albo gminy sąsiadującej, na terenie której będzie przebywał w wyniku konieczności opuszczenia zagrożonego miejsca zamieszkania, czy to w wyniku prowadzonej przez odpowiednie służby ewakuacji, czy w wyniku opuszczenia go dobrowolnie – organ ten będzie także odpowiedzialny za wypłatę zasiłku,
- podstawą przyznania świadczenia będzie oświadczenie zawarte we wniosku, że osoba go składająca poniosła szkodę w związku z powodzią. Oświadczenie to składane będzie pod rygorem odpowiedzialności karnej za założenie fałszywych zeznań. Wniosek będzie składany do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, na terenie której poszkodowany poniósł szkodę lub przebywa zgodnie z ust. 3,
- weryfikacja danych zawartych we wniosku przeprowadzana będzie po wypłacie zasiłku i w przypadku ustalenia, że zasiłek otrzymała osoba, która nie została poszkodowana w wyniku wystąpienia powodzi, będzie on podlegał zwrotowi.

Rada Ministrów, decydując w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 1 ust. 2, na zastosowanie na obszarze niektórych gmin lub miejscowości o wypłacie zasiłków, będzie tym samym przyznawać uprawnienie do ubiegania się o zasiłki przez poszkodowanych z tych gmin lub miejscowości w gminach sąsiadujących, w przypadku konieczności opuszczenia (samodzielnie lub w wyniku przeprowadzenia ewakuacji) miejsca zamieszkania. Należy podkreślić, że to gmina lub miejscowość, na terenie której wystąpi szkoda, ma zostać ujęta w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 1 ust. 2, i nie musi to być koniecznie gmina, na terenie której poszkodowany będzie ubiegał się o zasiłek. W projekcie przewidziano, że wypłata zasiłków powodziowych stanowić będzie zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę. Zadanie, o którym mowa w projektowanym art. 5, będzie finansowane z budżetu państwa, z części 83 – Rezerwy celowe, dział 758, rozdział 75818, poz. 4 „Przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych”.

Zaproponowane w art. 6 projektu ustawy rozwiązanie umożliwia odstąpienie w okresie wskazanym w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 1 ust. 2 projektu od trybu przetargowego przy zbywaniu nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa albo jednostek samorządu terytorialnego z przeznaczeniem na cele mieszkaniowe na rzecz poszkodowanych na skutek powodzi osób fizycznych. Przeznaczenie na cele mieszkaniowe powinno wynikać z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku

jego braku – ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy lub dla których została wydana decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W związku z powyższym projekt wskazuje, że zbywane nieruchomości muszą być faktycznie przeznaczone na cele mieszkaniowe, nie mogą być to dowolne nieruchomości stanowiące własność Skarbu Państwa. Ponadto przewiduje się odstąpienie od stosowania opłat adiacenckich (z tytułu zwiększenia wartości nieruchomości) w przypadku budowy lub odbudowy infrastruktury technicznej na terenach popowodziowych, w terminie określonym w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 1 ust. 2.

Analogicznie, jak do rozwiązania zawartego w art. 6 projektu ustawy, w art. 7 projektu przyjęto, że zbywanie, na wniosek gminy, nieruchomości wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa przeznaczonych na cele mieszkaniowe na rzecz poszkodowanych odbywało się będzie w trybie bezprzetargowym.

W art. 8 projektu ustawy szczegółowo została określona sytuacja pracownika, który nie stawił się w pracy z przyczyn związanych z powodzią. Przepis ten przewiduje uznanie za usprawiedliwioną nieobecność pracownika w pracy w przypadku faktycznej niemożności jej świadczenia ze względu na powódź. Wówczas pracownikowi przysługuje prawo do odpowiedniej części minimalnego wynagrodzenia wypłacanego przez pracodawcę przez okres nie dłuższy niż 10 dni roboczych. Natomiast w związku z koniecznością usuwania w zakładach pracy skutków powodzi, projekt ustawy dopuszcza możliwość powierzenia pracownikowi wykonywania innego niż wynikający z umów o pracę, rodzaju pracy, przy zachowaniu dotychczasowego wynagrodzenia. Zakłada się ponadto, że projektowane w tym zakresie przepisy będą odpowiednio dotyczyć osób wykonujących pracę na podstawie stosunku służbowego. Rozwiązanie to nie narusza uprawnień pracownika z tytułu nadgodzin.

W celu ułatwienia dokumentowania sytuacji w przypadku zniszczenia dokumentów niezbędnych do ustalenia świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych lub zaopatrzenia emerytalnego, w art. 9 projektu ustawy wymieniono, jakie dokumenty i dowody będą potwierdzały prawo do ww. świadczeń oraz wysokość ich podstawy wymiaru.

Projekt ustawy stanowi również w art. 10, że w okresie wskazanym w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 1 ust. 2 środki z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych mogą być przeznaczone na cele związane z pomocą dla poszkodowanych zatrudnionych u pracodawcy, który utworzył fundusz, a także na rzecz pracowników innego pracodawcy.

W art. 11 projektu ustawy wskazano, na jakie cele będą mogły być przeznaczane środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Przewiduje się również, że szczegółowe warunki i tryb przyznawania tych środków określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Natomiast zgodnie z regulacjami zaproponowanymi w art. 12 projektu ustawy środki zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych będą mogły być także przeznaczane na odtworzenie infrastruktury i wyposażenia utraconych lub zniszczonych na skutek powodzi miejsc pracy oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych u dysponenta tego funduszu.

Zgodnie z art. 13 projektu ustawy dopuszczono również możliwość umarzania w całości lub w części wraz z odsetkami pożyczek przyznanych przed powodzią ze środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych osobom niepełnosprawnym na działalność gospodarczą lub rolniczą i zakładom pracy chronionej, pod warunkiem że w związku z powodzią nastąpiła utrata możliwości spłaty pożyczki.

Analogiczne rozwiązanie zostało przewidziane w przypadku pożyczek, o których mowa w art. 42 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), jeżeli miejsce pracy uległo zniszczeniu na skutek powodzi. Umorzenia pożyczki wraz z odsetkami dokonywać będzie starosta, w drodze decyzji, na wniosek pożyczkobiorcy lub z urzędu w wypadku śmierci pożyczkobiorcy (art. 17 projektu).

Proponuje się ponadto, aby organ udzielający pomocy, o której mowa w art. 12a, 26, 26d, 26e lub art. 32 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, albo pomocy, o której mowa w art. 12 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w brzmieniu obowiązującym do dnia 29 lipca 2007 r., mógł odroczyć termin płatności należności z tytułu zwrotu udzielonej pomocy, w przypadku gdy konieczność odroczenia jest skutkiem powodzi (art. 14 projektu).

W proponowanym art. 15 wskazano do jakich podmiotów należy składać wniosek lub wystąpić o zgodę na udzielenie pomocy, o której mowa w art. 11 ust. 1, wykorzystanie funduszu rehabilitacyjnego lub wystąpienia o odroczenie.

Ponadto w art. 16 projektu ustawy wskazano, że refundacja składek, o której mowa w art. 25a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, może być dokonywana w przypadku nieterminowego

opłacenia składek podlegających refundacji, jeżeli uchybienie terminu płatności składek było skutkiem powodzi.

Mechanizm umarzania refundacji przyznanych na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, lub na podjęcie działalności gospodarczej, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, określa natomiast art. 18 projektu.

W ustawie proponuje się również (w art. 19 projektu ustawy), aby starosta mógł na wniosek poszkodowanego bezrobotnego przyznać mu prawo do świadczenia w wysokości zasiłku dla bezrobotnych za okres poprzedzający dzień zarejestrowania się tej osoby w powiatowym urzędzie pracy, pod warunkiem że opóźnienie w rejestracji było spowodowane powodzią, a bezrobotny będzie spełniał warunki określone w art. 71 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ustala się również, w stosunku do poszkodowanych z terenów objętych powodzią, którzy utracili prawo do zasiłku dla bezrobotnych w terminie określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 1 ust. 2 ustawy z powodu upływu okresu jego pobierania, prawo do zasiłku dla bezrobotnych przez okres 30 dni, pod warunkiem niezastąpienia zawartych w ustawie o promocji zatrudnienia ustawowych przyczyn utraty statusu bezrobotnego.

W art. 20 i art. 21 projektu ustawy przyznaje się staroście prawo do dokonywania zwrotu, ze środków Funduszu Pracy i w trybie określonym dla prac interwencyjnych, o których mowa w przepisach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, poniesionych przez pracodawcę kosztów na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia skierowanych bezrobotnych zamieszkałych na obszarze gmin lub miejscowości dotkniętych powodzią, a w przypadku zniszczenia zakładu na skutek powodzi odpowiednio kosztów na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnianych pracowników. Zwroty te możliwe będą przez okres do 12 miesięcy, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia roku następującego po roku, w którym nastąpiła powódź.

Ponadto regulacje zaproponowane w art. 21 ust. 2 – 5 dotyczą instrumentu rynku pracy w postaci robót publicznych. Z tej możliwości skorzystałyby osoby, które utraciły warsztat pracy, a nie mogą ubiegać się o status osoby bezrobotnej, przede wszystkim z uwagi na fakt prowadzenia gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe (lub niepodlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu

stałej pracy, jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe).

Zgodnie z art. 22 projektu ustawy świadczenia, o których mowa w art. 18 – 21, będą finansowane ze środków utworzonej na ten cel rezerwy Funduszu Pracy, będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy.

W projekcie wskazano również, że w przypadku pracodawcy, który na skutek powodzi zaprzestał przejściowo prowadzenia działalności gospodarczej lub istotnie ograniczył jej prowadzenie i nie posiada środków na wypłatę pracownikom wynagrodzenia w przypadkach wskazanych w art. 23 ust. 1, możliwe będzie uzyskanie nieoprocentowanej pożyczki z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Przy czym będzie mogło to dotyczyć jedynie wynagrodzenia za okres, w którym wystąpiła powódź. W tym celu pracodawca będzie musiał złożyć wniosek do właściwego marszałka województwa wraz z wykazem pracowników, których wynagrodzenie będzie podlegało zaspokojeniu z ww. Funduszu. W projekcie wskazuje się podstawowe założenia zwrotu nadwyżki pożyczki, a także wskazuje się, że we wniosku pracodawca będzie określał jej termin, zgodnie z ust. 5. Do zwrotu będą miały zastosowanie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Wzory wniosku i wykazu oraz tryb ich składania i rozpatrywania, a także sposób przekazywania środków z Funduszu i dokonywania wypłaty wynagrodzenia, a także szczegółowy tryb zwrotu Funduszowi kwot przekazanych pracodawcy, określi minister właściwy do spraw pracy, w drodze rozporządzenia.

W związku z rozszerzeniem w projekcie ustawy katalogu wydatków, które mogą być sfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych o zadania związane z usuwaniem skutków powodzi, w celu realizacji ww. zadań, niezbędne może okazać się elastyczne dokonanie przeniesienia wydatków między poszczególnymi pozycjami planów finansowych tych Funduszy. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w art. 29 ust. 12 dopuszcza wprowadzanie takich zmian po uzyskaniu zgody Ministra Finansów i opinii sejmowej komisji do spraw budżetu. Z tego względu proponuje się zamieszczenie w projektowanej ustawie przepisu szczególnego (art. 24), upraszczającego tryb dokonywania zmian w planie finansowym ww. funduszy w roku, w którym wystąpiła powódź, przez wyłączenie wymogu zasięgnięcia opinii sejmowej komisji do spraw budżetu.

Mając na uwadze fakt, że w wyniku powodzi najpoważniejsze szkody powstają zazwyczaj w substancji mieszkaniowej, projekt przewiduje także szereg rozwiązań mających na celu ułatwienie usuwania tego rodzaju szkód (art. 25 – 27). Przede wszystkim właściciel lub zarządca budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego uszkodzonego lub zniszczonego na skutek powodzi będzie mógł z kredytu uzyskanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lipca 1999 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych na usuwanie skutków powodzi (Dz. U. Nr 62, poz. 690, z późn. zm.) dokonać spłaty całości lub części kredytu bankowego lub pożyczki bankowej, zaciągniętych na budowę, odtworzenie lub remont tego budynku lub lokalu.

Natomiast proponowany art. 26 projektu ustawy odnosi się do ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115, z późn. zm.). Ustawa ta określa system pomocy państwa w spłacie długoterminowych (40 – 60-letnich) kredytów mieszkaniowych tzw. „starego portfela”, zaciągniętych przez spółdzielnie mieszkaniowe do dnia 31 maja 1990 r. (rozliczanych z bankiem kredytującym nawet do 1995 r.) oraz zasady refundacji bankom wypłacanych premii gwarancyjnych dla posiadaczy książeczek mieszkaniowych, wystawionych do dnia 23 października 1990 r.

Propozycja określona w art. 26 ust. 1 projektu umożliwi zawieszenie spłat kredytów mieszkaniowych tzw. „starego portfela”. Zawieszenie spłat następowałoby na wniosek kredytobiorcy, którego mieszkanie (dom jednorodzinny) zostało uszkodzone lub zniszczone w wyniku powodzi. W takiej sytuacji bank na wniosek kredytobiorcy będącego poszkodowanym zawieszałby na okres wskazany we wniosku, spłatę kredytu wraz z odsetkami bez względu na wysokość miesięcznego dochodu gospodarstwa domowego kredytobiorcy. Jednocześnie przewiduje się, że wniosek powinien zostać złożony w terminie określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 1 ust. 2 ustawy. Zaproponowane rozwiązanie jest wzorowane na rozwiązaniu, które zostało zastosowane w stosunku do osób, które dotknięte zostały skutkami powodzi w lipcu 1997 r. i w 2010 r.

Propozycja określona w art. 27 projektu ustawy wprowadza możliwość warunkowego odstępstwa od systemowych rozwiązań ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych, przewidujących realizację wypłat premii gwarancyjnych z tytułu wydatków poniesionych na remont budynku

lub lokalu mieszkalnego zgodnie z harmonogramem uzależnionym od roku założenia książeczki mieszkaniowej (obecnie w takich przypadkach stosowany jest art. 3d ww. ustawy). Po wprowadzeniu proponowanych zmian, poszkodowani właściciele książeczek mieszkaniowych, którzy poniosą wydatki remontowe, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 11 lub 12 ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych, związane z remontem zniszczonego w wyniku powodzi budynku lub lokalu mieszkalnego, będą mogli otrzymać premię gwarancyjną bezpośrednio po poniesieniu wydatków, tj. niezależnie od roku założenia książeczki. Na zasadach ogólnych, określonych w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych powinni jedynie złożyć do banku prowadzącego rachunek oszczędnościowy wniosek o likwidację książeczki i wypłacenie premii w terminie 90 dni od dokonania uprawniającej do premii czynności związanej z remontem zniszczonego w wyniku powodzi mieszkania lub domu jednorodzinnego (art. 3 ust. 1 pkt 11 tej ustawy) lub budynku wielorodzinnego (remont części wspólnych, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 12). Warunkiem skorzystania z przyspieszonego trybu uzyskania premii gwarancyjnej z tytułu remontu (tj. poza harmonogramem) byłoby poniesienie wydatków remontowych, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 11 lub 12 ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych w terminie określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 1 ust. 2 projektowanej ustawy.

W art. 28 proponuje się zniesienie wymogu równoległego wydzielenia adekwatnego zasobu lokali socjalnych, w przypadku gmin ubiegających się o dofinansowanie kosztów budowy mieszkań komunalnych niebędących lokalami socjalnymi, jeżeli finansowane mieszkania komunalne będą przeznaczone dla osób dotkniętych powodzią. W takich przypadkach, w okresie wskazanym na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 1 ust. 2, proponuje się również zwiększenie przysługującego gminie wsparcia o 10 pkt procentowych, tj. zwiększenie dofinansowania kosztów przedsięwzięcia z poziomu 30 – 40 % do odpowiednio 40 – 50 % kosztów, w zależności od charakteru inwestycji. Efektem zmian będzie wprowadzenie możliwości przekazywania gminom dotkniętym powodzią grantów pokrywających część kosztów budowy mieszkań komunalnych dla powodzian.

W projekcie przewidziano również możliwość korzystania w okresie wskazanym na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 1 ust. 2 z następujących zwolnień (art. 29):

- 1) opłaty skarbowej dotyczącej dokumentów i czynności podejmowanych w sprawach związanych z likwidacją skutków powodzi,
- 2) opłaty za wydanie dokumentu paszportowego w odniesieniu do osób poszkodowanych,
- 3) opłaty za udostępnianie danych i informacji zgromadzonych w bazach danych, prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287, z późn. zm.) w przypadku konieczności uzyskania tych danych w związku z usuwaniem skutków powodzi przez poszkodowanych.

W art. 30 natomiast przewidziano zwolnienia:

1) od podatku dochodowego w zakresie nieodpłatnych i częściowo odpłatnych świadczeń otrzymanych na usuwanie skutków powodzi, darowizny otrzymanej na cele określone powyżej oraz przychodów uzyskanych na podstawie projektowanej ustawy,

2) od podatku od spadków i darowizn darowizny otrzymanej przez osoby fizyczne poszkodowane w wyniku powodzi.

Przyjmuje się, że zwolnienia darowizn od podatku od spadków i darowizn znajdą zastosowanie w przypadku, jeżeli do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym wystąpiła powódź zostaną przeznaczone przez obdarowanego na usunięcie skutków powodzi. Dodatkowo przewidziano, że w przypadku gdy przychody wymienione w art. 30 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w ust. 2 projektu zostały wydatkowane na nabycie lub wytworzenie we własnym zakresie środków trwałych, nie będą miały zastosowania przepisy art. 23 ust. 1 pkt 45 i pkt 45a lit. a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 51, poz. 307, z późn. zm.) oraz art. 16 ust. 1 pkt 48 i pkt 63 lit. a ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.).

Ponadto zasadne jest szczególne określenie w art. 30 ust. 4 projektu ustawy terminu zawiadomienia o przerwie w prowadzeniu działalności gospodarczej spowodowanej powodzią przez osoby, które wybrały opodatkowanie w formie karty podatkowej prowadzonej na podstawie ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. Podatnicy, za

okres przerwy, nie będą obowiązani do zapłaty podatku dochodowego, jeżeli o okresie przerwy spowodowanej powodzią, zawiadomią właściwy organ w dniu rozpoczęcia działalności po tej przerwie (aktualnie obowiązani są zawiadomić o przerwie najpóźniej w dniu jej rozpoczęcia i w dniu poprzedzającym dzień jej zakończenia).

W art. 32 proponuje się wprowadzenie regulacji umożliwiającej udzielenie ulg w spłacie zobowiązań podatkowych, w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe na podstawie art. 67a i art. 67b § 1 pkt 3 lit. a ustawy – Ordynacja podatkowa traktowanych jako pomoc publiczną udzielaną w ramach programu pomocowego – jaki stanowi projektowana ustawa. Umożliwi to udzielanie ulg przedsiębiorcom poszkodowanym w wyniku powodzi bez wymogu zgłaszania do Komisji Europejskiej przez organy podatkowe każdorazowego zamiaru udzielania ulg dla indywidualnego przedsiębiorcy. Przyspieszy to procedurę rozpatrywania wniosków przez organy podatkowe. Warunkiem skorzystania z ulgi w ramach programu pomocowego jest złożenie wniosku przez przedsiębiorców, o których mowa wyżej, w terminie do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym wystąpiła powódź. W odniesieniu do wniosków złożonych po tym okresie również będzie możliwe udzielanie ulg w spłacie zobowiązań podatkowych na podstawie ustawy – Ordynacja podatkowa, jednakże traktowanych jako pomoc indywidualna, tj. wymagająca zgłoszenia do Komisji Europejskiej.

Celem projektowanego art. 33 jest natomiast wyeliminowanie ryzyka utraty prawa do uzyskania świadczeń o charakterze socjalnym w przypadku korzystania ze świadczeń związanych z powodzią.

Gminy za udział w działaniach ratowniczych zobowiązane będą, zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, do wypłaty członkom ochotniczej straży pożarnej ekwiwalentu pieniężnego. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały. Dla gmin ze względu na ogromny udział jednostek ochotniczej straży pożarnej w działaniach ratowniczych oraz długotrwałość powodzi, a tym samym konieczność prowadzenia działań ratowniczych bez przerwy przez wiele dni, wypłata ekwiwalentu może stanowić znaczne obciążenie. W tym celu proponuje się wskazać, że gmina otrzymywać będzie z budżetu państwa dotację w wysokości równej sumie wypłaconych ekwiwalentów (art. 34 projektu).

W art. 35 przewidziano, że jeżeli gmina wskazana w wykazie lub gmina, na której terenie znajdują się miejscowości wskazane w wykazie zawartym w rozporządzeniu

wydanym na podstawie art. 1 ust. 2 projektu, w wyniku powodzi poniosły straty przekraczające 50 % planowanych dochodów własnych za rok poprzedzający rok, w którym wystąpiła powódź, to dotacja z budżetu państwa na zadania własne związane z usuwaniem skutków powodzi nie musi być ograniczona do 80 % wartości kosztów związanych z usuwaniem tych szkód.

Podkreślić należy, że przepis ten będzie dotyczył gmin szczególnie poszkodowanych przez żywioł.

Projektowany art. 36 reguluje sytuację związaną z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz inne składki, do poboru których zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w okresie wskazanym w przepisach wydanych na podstawie art. 1 ust. 2 ustawy. Przepis nie ma wpływu na dochody NFZ, ani na fakt objęcia danej osoby ubezpieczeniem zdrowotnym, które ustaje w razie utraty tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego określonego w art. 66 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, a nie z powodu nieopłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne w terminie przez płatnika.

W art. 37 projektu ustawy przewiduje się rozciągnięcie stosowania przepisów ustawy z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 125, poz. 1035) na poszkodowanych wskutek powodzi będących przedsiębiorcami, z tą różnicą, że do skorzystania z rozwiązań przewidzianych w tej ustawie wystarczy już 15 % spadek obrotów gospodarczych, rozumianych jako sprzedaż, w okresie wskazanym w przepisach wydanych na podstawie art. 1 ust. 2 w porównaniu do tego samego okresu roku poprzedzającego. Poszkodowani powodzią przedsiębiorcy będą opracowywać zamiast programu naprawczego, mniej skomplikowany plan naprawczy.

Art. 38 projektu zakłada, że świadczenie z ustawy z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców na podstawie art. 35 nie będzie mogło być przyznane poszkodowanemu pracodawcy za te same okresy dla tych samych pracowników, co świadczenia przewidziane w art. 21 i 23 projektu.

Celem projektowanego przepisu art. 39 jest stworzenie prawnych możliwości, które będą pozwalały na szybszą odbudowę, remont lub rozbiórkę urządzeń wodnych, uszkodzonych lub zniszczonych na skutek powodzi, w szczególności przez zniesienie obowiązku uzyskania dla takich urządzeń pozwolenia wodnoprawnego. Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami m.in. wykonanie wskazanych w art. 39 ust. 1 i 2 projektu

urządzeń wodnych zniszczonych lub uszkodzonych na skutek powodzi będzie wymagać, co do zasady, uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Organem właściwym do wydania decyzji będzie regionalny dyrektor ochrony środowiska. W decyzji określone będą warunki realizacji przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000. Decyzji tej nadawany będzie rygor natychmiastowej wykonalności.

Projekt w art. 40 zakłada, że nadzór nad realizacją zadań związanych z pomocą poszkodowanym należy do zadań wojewody. W uzasadnionych przypadkach, gdy wojewoda będzie posiadać informacje, że wypłata zasiłków napotyka na trudności, w celu przyspieszenia jej realizacji, uzyska on uprawnienie do powierzenia wykonania tych zadań podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z pominięciem otwartego konkursu ofert. Wojewoda będzie zobowiązany do zawarcia umowy z takim podmiotem i przyznania dotacji celowej na realizację ww. zadań. W projekcie wskazano, jakie elementy powinna zawierać tego typu umowa.

Jednocześnie dla zapewnienia finansowania powierzonych zadań, wojewoda wydawał będzie decyzję w sprawie zwrotu środków budżetu państwa, przekazanych jednostce samorządu terytorialnego na wykonanie zadania związanego z pomocą poszkodowanym będącym osobami fizycznymi. Kwota ta będzie pomniejszona o kwotę zasiłków, które wójt (burmistrz, prezydent miasta) zdołał wypłacić na podstawie art. 5 ust. 3 projektu.

W rozdziale 3 „Pożyczki dla przedsiębiorców” przepisy art. 41 – 56 projektu ustawy wprowadzają możliwość, aby przedsiębiorcy poszkodowani w wyniku powodzi mogli ubiegać się o pożyczki na usuwanie szkód majątkowych w prowadzonym przez nich przedsiębiorstwie.

O pożyczkę będą mogli ubiegać się przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, którzy:

- zostali poszkodowani w wyniku wystąpienia powodzi,
- prowadzili działalność gospodarczą na obszarze gmin lub miejscowości określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 1 ust. 2 projektu ustawy,
- zatrudniali nie więcej niż 50 pracowników.

Ustawa dopuszcza możliwość uzyskania pożyczki przez przedsiębiorcę, który zawiesił działalność gospodarczą (art. 41 ust. 4 projektu ustawy). Oznacza to, że o pożyczkę będą

mogli ubiegać się przedsiębiorcy, którzy zarówno w dniu wystąpienia powodzi mieli zawieszoną działalność gospodarczą, jak również ci, którzy zawiesili tę działalność po wystąpieniu powodzi.

Środki finansowe uzyskane w ramach pożyczki będą mogły zostać przeznaczone na usuwanie szkód w rzeczowych aktywach trwałych lub obrotowych powstałych w wyniku powodzi w miejscu faktycznego wykonywania działalności gospodarczej. Podkreślenia wymaga, że przedsiębiorca nie musi być właścicielem zniszczonych na skutek wystąpienia powodzi dóbr, na remont lub zakup odpowiedników przeznaczy uzyskaną pożyczkę (art. 41 ust. 2 projektu ustawy). Z uwagi na fakt, że wielu przedsiębiorców prowadzi działalność gospodarczą w lokalach/budynkach, które nie są ich własnością, propozycja przepisu zawartego w omawianym projekcie oznacza umożliwienie przeznaczania uzyskanych w ramach pożyczki środków finansowych na odbudowę/remont lokali/budynków przez tych przedsiębiorców wynajmowanych, dzierżawionych, czy też oddanych im w posiadanie/używanie w celu prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie innych umów. Dotyczy to także oddanych na podstawie wspomnianych umów przedsiębiorcom w posiadanie/używanie maszyn.

Uzyskane środki finansowe mogą ponadto zostać przeznaczone na remont/przystosowanie nowego lokalu/budynku do prowadzenia w nim działalności gospodarczej. Nie jest bowiem ustawowym warunkiem uzyskania pożyczki obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej dokładnie pod tym samym adresem, w szczególności w sytuacji, kiedy szkody są ogromne i/lub prowadzenie działalności gospodarczej w dotychczasowym miejscu grozi powtarzalnością podtopień. Podobnie jest też w przypadku przeznaczenia pożyczki na usuwanie szkód w maszynach/urządzeniach niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej. Przedsiębiorca nie może przeznaczyć uzyskanych środków na wprowadzanie zmian o charakterze innowacyjnym, nie jest jednak zobowiązany do zakupu maszyny/urządzenia dokładnie tego samego modelu z tego samego rocznika, co w wielu przypadkach może okazać się wręcz niemożliwe.

Pożyczkę przedsiębiorca będzie mógł otrzymać jeden raz w ramach pomocy oferowanej w wyniku wystąpienia określonej w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 1 ust. 2 projektu ustawy powodzi (art. 43 ust. 1 projektu ustawy).

Wysokość oferowanych pożyczek to 50 tys. zł. Faktycznie możliwa do wypłacenia przedsiębiorcy kwota nie może jednak przekraczać wielkości poniesionej przez niego szkody,

pomniejszanej o wysokość uzyskanego na dzień składania do funduszu pożyczkowego wniosku odszkodowania – oczywiście w przypadku posiadania przez przedsiębiorcę umowy ubezpieczenia od następstw klęsk żywiołowych. Za ubezpieczonego od następstw klęsk żywiołowych uważa się przedsiębiorcę, który w dniu wystąpienia powodzi miał ubezpieczony od następstw klęsk żywiołowych choćby najmniejszy element majątku przedsiębiorstwa (art. 43 ust. 1 – 3 projektu ustawy).

Oferowane w ramach omawianej regulacji pożyczki są umarzane (art. 47 ust. 3 i art. 48 ust. 2 projektu ustawy):

- w całości, w przypadku posiadania przez przedsiębiorcę ubezpieczenia od następstw klęsk żywiołowych,
- w wysokości 75 % otrzymanej pożyczki, w przypadku przedsiębiorców nieubezpieczonych; pozostałe do spłaty 25 % nie jest oprocentowane i podlega 9-cio miesięcznej (od zawarcia umowy pożyczki) karencji.

Umorzenie pożyczki może nastąpić pod warunkiem jej zgodnego z projektem ustawy wykorzystania. W przypadku nieprawidłowego wykorzystania pożyczki lub niemożliwienia funduszowi przeprowadzenia kontroli jej wykorzystania, przedsiębiorca jest zobowiązany do spłacenia uzyskanej pożyczki, wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia zawarcia umowy pożyczki, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu decyzji funduszu pożyczkowego. Podkreślenia wymaga, że w przypadku, kiedy przedsiębiorca nieprawidłowo wykorzystał tylko część pożyczki, jest on zobowiązany do spłaty, wraz z wspomnianymi ustawowymi odsetkami, tylko nieprawidłowo wykorzystanej części. Decyzję o umorzeniu pożyczki podejmować będzie fundusz pożyczkowy (art. 47 ust. 2 i 4 oraz art. 49 ust. 1 – 4 projektu ustawy).

Podkreślenia wymaga jednak, że zgodnie z art. 4 projektu ustawy, w przypadku przedsiębiorców ubezpieczonych od następstw klęsk żywiołowych, przedsiębiorca jest zobowiązany do poinformowania wojewody o uzyskanym odszkodowaniu. Jeżeli okaże się, że kwota uzyskanego odszkodowania pomniejsza wartość szkody w sposób taki, że wartość uzyskanej pomocy wraz z wartością odszkodowania przewyższa wartość odniesionej szkody – wojewoda informuje przedsiębiorcę o wysokości kwoty stanowiącej „nadkompensatę” poniesionych szkód i obowiązku jej zwrotu.

Wniosek o pożyczkę przedsiębiorca składać będzie do wybranego przez ministra właściwego do spraw gospodarki w drodze konkursu funduszu pożyczkowego, właściwego ze

względu na miejsce prowadzenia przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej, w terminie 6-ciu miesięcy od dnia wystąpienia szkody spowodowanej powodzią. W celu uproszczenia procesu ubiegania się o pożyczkę przedsiębiorca, o którym mowa w art. 41 ust. 1, składa oświadczenia o spełnianiu warunków określonych w art. 41 ust. 3. Rozwiązanie to jest zasadne z uwagi na fakt, że większość przedsiębiorców traci także dokumentację dotyczącą prowadzonej przez nich działalności gospodarczej. Uzyskaną pożyczkę przedsiębiorca powinien w terminie 6-ciu miesięcy od dnia zawarcia umowy pożyczki wykorzystać i złożyć funduszowi pożyczkowemu dokumentację dotyczącą rozliczenia jej wykorzystania. W uzasadnionych sytuacjach fundusz pożyczkowy może przedłużyć ten termin o kolejne 3 miesiące (art. 43 ust. 1, 2 i 3 pkt 2, art. 46 ust. 1 oraz art. 49 ust. 1 projektu ustawy).

Fundusze pożyczkowe wybierane będą przez ministra właściwego do spraw gospodarki w drodze konkursu. Informacja o konkursie, określająca:

- obszar, którego dotyczy konkurs,
- okres, w którym fundusz pożyczkowy będzie obowiązany do udzielania pożyczek,
- zasady oceny składanych przez fundusze pożyczkowe ofert

będzie zamieszczana w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw gospodarki. Oferty złożone przez fundusze pożyczkowe spełniające kryteria określone w art. 51 ust. 2 i 3 projektu ustawy będą oceniane według następujących kryteriów:

- doświadczenia w udzielaniu pożyczek,
- organizacji udzielania pożyczek,
- zasobów kadrowych przewidzianych do udzielania pożyczek,
- miejsca prowadzenia działalności statutowej przez fundusz pożyczkowy.

Z funduszem pożyczkowym minister właściwy do spraw gospodarki podpisywać będzie umowę określającą:

- zasady przekazania i rozliczenia dotacji,
- okres, w którym fundusz pożyczkowy będzie obowiązany do udzielania pożyczek,
- sposób i tryb informowania o wykorzystaniu przez fundusz pożyczkowy środków dotacji,

- zasady składania przez fundusz pożyczkowy ministrowi właściwemu do spraw gospodarki sprawozdań o wykorzystaniu dotacji i stanie realizacji umów z przedsiębiorcami.

Pierwszy konkurs zostanie ogłoszony po wejściu w życie projektowanej ustawy. Rozwiązanie to przyspieszy możliwość udzielania pożyczek w przypadku wystąpienia powodzi. W związku z faktem, że umowy mogą być zawierane nawet na kilka lat i nie są związane z wystąpieniem powodzi, środki finansowe na realizację udzielania pożyczek w gminach lub miejscowościach określonych w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 1 ust. 2 będą przekazywane funduszom pożyczkowym na podstawie aneksów zawieranych po wydaniu wspomnianego rozporządzenia (art. 51, art. 52 ust. 1 oraz art. 53 ust. 1 projektu ustawy).

Środki finansowe na udzielanie pożyczek, których źródłem jest rezerwa celowa budżetu państwa przeznaczona na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, są przekazywane funduszom pożyczkowym w formie dotacji. Niewykorzystane przez fundusze pożyczkowe środki dotacji oraz środki zwrócone lub spłacone przez przedsiębiorców wraz z odsetkami podlegają zwrotowi do budżetu państwa (art. 42, art. 54 ust. 2 oraz art. 55 projektu ustawy).

Część otrzymanej dotacji, nieprzekraczającą 5 % kwoty wypłaconych przez określony fundusz pożyczkowy pożyczek, może zostać przeznaczona na pokrycie kosztów operacyjnych tego funduszu, o których mowa w art. 54 ust. 4 projektu ustawy, związanych z udzielaniem pożyczek (art. 54 ust. 5 projektu ustawy).

Projektowana ustawa, w art. 63, wprowadza również zmiany w zakresie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.) zmierzające do:

- 1) likwidacji Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz zniesienia funkcji Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, którego dotychczasowe zadania i kompetencje ma przejąć Główny Koordynator Gospodarki Wodnej,
- 2) likwidacji 7 regionalnych zarządów gospodarki wodnej, w miejsce których zostanie utworzonych 16 wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej z dyrektorami wojewódzkich zarządów jako organami rządowej administracji zespolonej w województwie.

W projekcie przewidziano zmianę organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami. Zgodnie z projektowaną zmianą art. 4 ustawy – Prawo wodne przewiduje się, że organami tymi będą:

- 1) minister właściwy do spraw gospodarki wodnej,
- 2) Główny Koordynator Gospodarki Wodnej,
- 3) Wojewoda,
- 4) dyrektor wojewódzkiego zarządu gospodarki wodnej – jako organ wojewódzkiej rządowej administracji zespolonej,
- 5) organy jednostek samorządu terytorialnego.

W nowelizowanym art. 4 przewidziano, że minister właściwy do spraw gospodarki wodnej w sprawach określonych w ustawie – Prawo wodne, pełnić będzie funkcję organu wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, wobec Generalnego Koordynatora Gospodarki Wodnej, marszałków województw i dyrektorów wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej, z wyłączeniem spraw, o których mowa w ust. 2 tego przepisu.

Ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej podlegać będzie Główny Koordynator Gospodarki Wodnej, który będzie powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Funkcję Głównego Koordynatora sprawował będzie sekretarz lub podsekretarz stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

W nowelizowanym art. 11 ustawy – Prawo wodne wskazano, że uprawnienie właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa wykonywane są przez:

- 1) ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej (wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne wraz z wodami Zatoki Gdańskiej),
- 2) ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej (w miejsce znoszonego Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) – wody istotne dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa oraz dla kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przeciwpowodziowej,

3) dyrektora parku narodowego – wody położone w granicach parku narodowego, z wyłączeniem wód podziemnych i śródlądowych wód powierzchniowych – granicznych i śródlądowych dróg wodnych, sklasyfikowanych w klasie wyższej niż klasa I na podstawie przepisów o żegludze śródlądowej.

W projekcie przewidziano również możliwość zawarcia porozumienia pomiędzy ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej i nadleśniczym (na jego wniosek) w sprawie wykonywania uprawnień właścicielskich Skarbu Państwa w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa (potoków górskich i ich źródeł, cieków naturalnych od źródeł do ujścia, jezior oraz sztucznych zbiorników wodnych, śródlądowych dróg wodnych), położonych na terenie nadleśnictwa.

W związku z faktem, że następcą prawnym dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, zgodnie z projektem, będzie dyrektor wojewódzkiego zarządu gospodarki wodnej, konieczna jest zmiana art. 40 ustawy – Prawo wodne. Zmiana ta polega na uchyleniu ust. 3, zgodnie z którym w obecnym stanie prawnym dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może w drodze decyzji zwolnić od zakazu lokalizowania na obszarach zagrożonych powodzią m.in. nowych przedsięwzięć wpływających znacząco na środowisko. Dodanie nowych ust. 3d i 3e ma na celu zapobieżenie sytuacji, aby dyrektor wojewódzkiego zarządu gospodarki wodnej był „sędzią we własnej sprawie” i orzekał w sprawach, w których jest wnioskodawcą. Aby uniknąć takiej sytuacji w projekcie wskazano, że w takich przypadkach sprawę rozstrzyga dyrektor wojewódzkiego zarządu gospodarki wodnej wskazany przez Głównego Koordynatora Gospodarki Wodnej.

Proponowane zmiany organizacyjne w wojewódzkiej administracji rządowej wynikają z doświadczeń w usuwaniu skutków powodzi w 2010 r. Zespolenie administracji odpowiedzialnej za gospodarkę wodną ułatwi przede wszystkim proces decyzyjny, wzmacniając rolę wojewody. Dodatkowo proponowany nowy art. 88aa ustawy – Prawo wodne zakłada koordynacyjną rolę Prezesa Rady Ministrów w szczególnych sytuacjach, kiedy środki zastosowane przez ww. podmioty nie okażą się skuteczne. Prezes Rady Ministrów będzie mógł wydawać polecenia wojewodom, innym organom administracji rządowej lub organom jednostek samorządu terytorialnego lub upoważni do tego – za wyjątkiem wydawania poleceń członkom Rady Ministrów oraz organom jednostek samorządu terytorialnego – ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Ma to na celu zapewnienie sprawnego działania w sytuacji nadzwyczajnej, kiedy należy podjąć decyzje

spójne dla zagrożonych terenów i zapobieganie sytuacjom, kiedy żadne decyzje nie są podejmowane.

W celu wzmocnienia ochrony przeciwpowodziowej, proponowane w art. 88p ust. 1 ustawy – Prawo wodne zmiany dotyczą wskazania, że to Główny Koordynator Gospodarki Wodnej będzie podmiotem, który może nakazać zakładowi piętrzącemu wodę obniżenie piętrzenia wody lub opróżnienie zbiornika, co pozwoli podejmować takie decyzje z uwzględnieniem szerszej perspektywy niż tylko region wodny, jak obecnie zakładają przepisy, powierzając tę kompetencję dyrektorom regionalnych zarządów gospodarki wodnej.

W projektowanym brzmieniu art. 90 ustawy – Prawo wodne wskazuje się zadania, jakie będzie wykonywał Główny Koordynator Gospodarki Wodnej. Zadania te to m.in.:

- 1) opracowywanie programu wodno-środowiskowego kraju,
- 2) opracowywanie projektów planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- 3) przygotowywanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego, opracowywanie map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego,
- 4) opracowywanie planów ryzyka powodziowego na obszarach dorzeczy,
- 5) prowadzenie katastru wodnego dla obszaru państwa,
- 6) sprawowanie nadzoru nad działalnością dyrektorów wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej (m.in. przez kontrolę ich działania, wydawanie wiążących poleceń w zakresie wskazanym w ustawie – Prawo wodne),
- 7) koordynowanie działania wojewodów wyznaczonych w rozporządzeniu Rady Ministrów, wydanym na podstawie art. 3 ust. 3 ustawy – Prawo wodne, do koordynacji działania regionów wodnych.

Mając na celu poprawę obecnie obowiązującego systemu i przyspieszenie procedury podejmowania decyzji w sytuacjach zagrożenia powodzią w zmienianym art. 92 ust. 1 ustawy – Prawo wodne wskazano, że dyrektor wojewódzkiego zarządu gospodarki wodnej będzie organem wojewódzkiej administracji zespolonej właściwym w sprawach gospodarowania wodami w zakresie określonym w projektowanym akcie prawnym. W obecnym stanie prawnym realizacja kompetencji określonej w art. 22 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, zgodnie z którym wojewoda zapewnia współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej działających na obszarze województwa i kieruje ich działalnością w zakresie

zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków na zasadach określonych w ustawach, jest w przypadku powodzi utrudniona. Szczególnie dotyczy to kierowania zespoloną administracją rządową na etapie planowania sposobów zapobiegania i zwalczania skutków klęsk żywiołowych. W związku z tym, że zdecydowana większość służb odpowiedzialnych za zapobieganie i zwalczanie skutków klęsk żywiołowych i innych nadzwyczajnych zagrożeń, podlega zwierzchnictwu wojewody, w konsekwencji przeprowadzenia proponowanych zmian organizacyjnych poprawie uległby stopień gotowości administracji rządowej do zwalczania tego rodzaju zagrożeń. Należy ponadto zwrócić uwagę, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, w zależności od obszaru jaki ona obejmuje kieruje m.in. wojewoda. Zgodnie z art. 11 w czasie stanu klęski żywiołowej wojewodzie podporządkowane są organy i jednostki organizacyjne administracji rządowej działające na obszarze województwa. Jak wynika z powyższego, ustawodawca przyjął rozwiązanie polegające na powierzeniu kierownictwa przy zwalczaniu klęsk żywiołowych jednemu właściwemu miejscowo organowi. Pozostawanie w okresie normalnej pracy jak największej liczby tych służb pod jednym zwierzchnictwem umożliwi ich sprawne współdziałanie również w okresie powodzi. Należy ponadto zwrócić uwagę, że proponowane w projekcie podporządkowanie jednemu organowi wojewódzkich służb, inspekcji i straży wpływa pozytywnie na poprawę koordynacji ich działań w obrębie województwa. Umożliwia to szybką reakcję w sytuacjach gdy do usunięcia zagrożenia konieczna jest współpraca wielu służb.

Do zadań dyrektora wojewódzkiego zarządu gospodarki wodnej należy m.in. sporządzanie planów zarządzania ryzykiem powodziowym, współpraca przy opracowaniu wstępnej oceny ryzyka powodziowego i planów zarządzania ryzykiem powodziowym, gromadzenie i udostępnianie informacji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na potrzeby planowania przestrzennego i centrów zarządzania kryzysowego oraz przekazywanie tych informacji do centrum zarządzania kryzysowego, utworzonego przez wojewodę wskazanego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 3 ust. 3 na potrzeby koordynacji działania na obszarze regionu wodnego. Doprecyzowanie zakresu zadań związanych z przeciwdziałaniem powodziom i skupienie ich w rękach wojewódzkiego dyrektora zarządu gospodarki wodnej

umożliwi systemowe podejście do spraw ochrony przed powodzią i pozwoli na dokładną analizę ryzyka jej wystąpienia na terenie danego województwa.

Jednocześnie, w celu racjonalizacji podejmowanych działań na terenie regionów wodnych, których granice nie pokrywają się najczęściej z granicami województw, w projekcie przewidziano możliwość zawierania przez wojewodów porozumień w zakresie gospodarowania wodami poza obszarem właściwości dyrektorów wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej.

Zadania przewidziane w nowo projektowanym art. 92a dla wojewody będącego koordynatorem regionu wodnego wskazanego w rozporządzeniu wydawanym na podstawie art. 3 ust. 3, polegają na koordynacji zadań wykonywanych przez wojewódzkich dyrektorów zarządów gospodarki wodnej, jednakże odnoszą się do regionów wodnych, które mogą przekraczać granice województw i w związku z tym właściwość miejscową poszczególnych dyrektorów. Dodatkowo wojewoda ten zapewnia koordynację działań poszczególnych wojewodów w zakresie opracowywania warunków korzystania z wód regionu wodnego, wydawania aktów prawa miejscowego w sprawach określonych w ustawie oraz prowadzenia katastru wodnego dla regionu wodnego. W związku z projektowaną zmianą organu prowadzącego kataster wodny, w opinii wnioskodawcy, nie wynikną utrudnienia w korzystaniu z jego zasobów przez obywateli.

W celu zapewnienia koordynacji działań podejmowanych na podst. art. 92a ust. 1 i 2 wojewoda-koordynator przygotowuje harmonogram zadań i wskazuje dyrektora wojewódzkiego zarządu gospodarki wodnej właściwego do realizacji poszczególnych ich części. Ponadto, wojewoda-koordynator będzie mógł wydawać dyrektorom wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej rekomendacje, a w przypadku ich niewykonania lub niedotrzymania przez nich terminów wynikających z harmonogramów realizacji zadań – będzie informował o tym właściwych wojewodów i Głównego Koordynatora Gospodarki Wodnej. W szczególności, w celu zapewnienia prawidłowej ochrony przed powodzią, koordynacji będzie podlegać wydawanie przez dyrektorów wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej decyzji na podstawie art. 881 ust. 2 i 7 – czyli zwalniania z zakazów dotyczących wykonywania niektórych robót oraz czynności utrudniających tę ochronę oraz wskazywania sposobu zagospodarowania gruntów czy nakazania usunięcia drzew lub krzewów.

W zakresie zadań wojewodów, wojewoda-koordynator będzie inicjował i koordynował prace związane z przygotowaniem aktów prawa miejscowego.

Wprowadzone rozwiązania koordynacyjne w zakresie zarządzania wodami, czyli: instytucja wojewody koordynującego działania dyrektorów wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej i innych wojewodów w ramach regionu wodnego (w tym – wydawanie aktów prawa miejscowego), rozwiązania dotyczące wykonywania poszczególnych działań w porozumieniu przez dyrektorów wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej oraz możliwość zawierania porozumień przez wojewodów mają na celu zapewnienie zgodności projektowanych regulacji z wymogami dyrektywy 2000/60/WE. Zmiany w administracji gospodarki wodnej nie mają na celu zmiany dotychczasowego podziału na dorzecza i regiony wodne, a dostosowanie prawidłowego wykonywania zadań gospodarki wodnej w ramach regionu wodnego z uwzględnieniem podziału administracyjnego kraju.

Przedłożony projekt ustawy przewiduje przejęcie przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) kompetencji związanych z programowaniem, planowaniem, nadzorowaniem wykonywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych; wskazane jest, aby również zadania związane z nadzorowaniem utrzymywania tych urządzeń oraz nadzór nad spółkami wodnymi realizował wójt (burmistrz, prezydent miasta); umieszczenie całości kompetencji w zakresie melioracji wodnych szczegółowych w ramach tego samego organu umożliwi kompleksowe zarządzanie problematyką związaną z melioracjami szczegółowymi; wieloletnie doświadczenia ze sprawowania nadzoru nad ww. zagadnieniami przez starostów i problemy z tym związane wskazują, że przesunięcie tych kompetencji do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wywoła pozytywne skutki; potwierdzają to także ustalenia NIK w tym zakresie; przyjęcie takiego rozwiązania nie będzie wiązało się z dodatkowymi kosztami dla budżetu państwa. Zadania związane z melioracjami podstawowymi zostają z kolei przekazane do kompetencji wojewody. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) będzie zatem odpowiedzialny za realizację zadań, w tym współfinansowanych ze środków europejskich, polegających na programowaniu, planowaniu i nadzorowaniu wykonywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych. Natomiast w art. 75 ust. 1a wskazano, że podobne zadania, jednakże związane z wykonywaniem urządzeń melioracji podstawowych, będą wykonywane przez wojewodę. Przepisy te są podstawą do przejęcia wykonywania inwestycji współfinansowanych ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych dotychczas przez regionalne zarządy gospodarki wodnej lub wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych przez – odpowiednio – wójtów (burmistrzów,

prezydentów miast) lub wojewodów. Jednocześnie, w celu umożliwienia realizacji zadań z zakresu melioracji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 w art. 75 ustawy – Prawo wodne proponuje się dodanie ust. 1b umożliwiającego realizację tych zadań nadal przez wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych, czyli beneficjentów ww. programu. Decyzję w sprawach współfinansowania tych zadań z funduszy europejskich będzie podejmował marszałek w uzgodnieniu z wojewodą i wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), a także będzie z tymi podmiotami uzgadniał sposób ich realizacji. Projektowany przepis ma na celu zagwarantowanie, że zadania realizowane przy udziale środków pochodzących z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 realizowane będą nadal przez dotychczasowych beneficjentów. W przypadku przedsięwzięć współfinansowanych ze środków pochodzących z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz programów regionalnych – jak wynika z informacji roboczych przekazanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – projektowane zmiany nie stanowią zagrożenia dla ich realizacji pod warunkiem sprawnego przejęcia przez wojewódzkie zarządy gospodarki wodnej obowiązków wykonywanych obecnie przez regionalne zarządy gospodarki wodnej.

W projekcie ustawy zawarto także odpowiednie zmiany regulacji dotyczącej naboru na stanowiska dyrektora wojewódzkiego zarządu gospodarki wodnej i jego zastępców (nowelizowany art. 93), a także wymagania dla osoby powołanej na stanowisko Głównego Koordynatora Gospodarki Wodnej (nowelizowany art. 89).

W projekcie przewidziano, że zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wykonywane przez marszałka województwa przekazane zostaną wojewodzie.

W związku ze zmianami dotyczącymi zniesienia Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, likwidacją Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz przeniesienia kompetencji znoszonych regionalnych zarządów gospodarki wodnej na wojewódzkie zarządy gospodarki wodnej projekt zakłada zmianę następujących ustaw:

- 1) ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (art. 57),
- 2) ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (art. 58),
- 3) ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (art. 59),
- 4) ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (art. 60),

- 5) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (art. 61),
- 6) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (art. 62),
- 7) ustawy z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu (art. 64),
- 8) ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 65),
- 9) ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (art. 66),
- 10) ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (art. 67),
- 11) ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (art. 68),
- 12) ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (art. 69),
- 13) ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (art. 70),
- 14) ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (art. 71),
- 15) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenie oddziaływania na środowisko (art. 72),
- 16) ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (art. 73),
- 17) ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego (art. 74),
- 18) ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (art. 75),
- 19) ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (art. 76),
- 20) ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (art. 77),

21) ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (art. 78).

W rozdziale 5 (art. 79 – 92) zawarte są przepisy przejściowe i końcowe. Zakłada się m.in., że utworzone z dniem 1 stycznia 2012 r. wojewódzkie zarządy gospodarki wodnej przejmą pracowników oraz mienie likwidowanych 7 regionalnych zarządów gospodarki wodnej, w tym nieruchomości będące w ich trwałym zarządzie. Częściowo przejmą także zadania i pracowników wojewódzkich zarządów melioracji i gospodarki wodnej. Wojewódzkie zarządy będą tworzone przez pełnomocników wojewodów, którzy jednocześnie – do czasu powołania w trybie przewidzianym ustawą – Prawo wodne – dyrektorów wojewódzkich zarządów.

Projekt zawiera również przepisy rozstrzygające sposób likwidacji regionalnych zarządów gospodarki wodnej – przekazanie m.in. mienia, należności i zobowiązań, praw i obowiązków wynikających z umów i porozumień nastąpi na podstawie ustaleń powoływanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej likwidatora zarządów regionalnych oraz pełnomocników powoływanych przez wojewodów w celu zorganizowania nowych struktur rządowej administracji zespolonej. Natomiast likwidacji Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej dokona jego dyrektor generalny.

W projekcie zakłada się także, że mienie służące marszałkom województw do wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, które zgodnie z projektem „wracają” do wojewodów, zostanie przekazane wojewodom. Należy podkreślić, że przepis art. 81 projektu dotyczy wyłącznie mienia, które służy wykonywaniu zadań administracji rządowej i które w tym celu zostało przekazane samorządowi terytorialnemu. W projekcie mienie to – wraz z zadaniami i tylko w tym zakresie – zostaje ponownie przypisane administracji rządowej w celu umożliwienia wykonywania tych zadań bezpośrednio przez organ administracji rządowej. Oznacza to zgodność projektowanego rozwiązania z zasadą proporcjonalności braną pod uwagę przy wkraczaniu w zakres samodzielności jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt rozstrzyga także kwestię postępowań i spraw wszczętych a niezakończonych przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej, marszałków województw oraz starostów, które z dniem wejścia w życie prowadzone są przez odpowiednie organy przejmujące ich kompetencje. Podobnie,

w przypadku spraw, w których przysługuje lub została wniesiona skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego zostaną przejęte obowiązki i uprawnienia jako stron w tych sprawach.

W projekcie wskazano również w zakresie przepisów przejściowych, m.in. że:

- 1) upoważnienia udzielone przez Prezesa Krajowego Zarządu oraz dyrektorów regionalnych zarządów,
- 2) porozumienia zawarte pomiędzy Prezesem Krajowego Zarządu a marszałkiem województwa dotyczące powierzenia nadleśniczemu wykonywania uprawnień właścicielskich Skarbu Państwa w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa położonych na terenie nadleśnictwa (potoki górskie i ich źródła, ciekły naturalne, jeziora oraz sztuczne zbiorniki wodne, przez które przepływają ciekły wodne, śródlądowe drogi wodne),
- 3) program wodno-środowiskowy opracowany na podstawie art. 119 ust. 1 ustawy – Prawo wodne
– zachowują moc do czasu odpowiednio udzielenia, zawarcia, opracowania nowych dokumentów na podstawie nowelizowanych niniejszym projektem przepisów ustawy – Prawo wodne.

W art. 90 zawarto przepis utrzymujący w mocy akty prawa miejscowego wydane na podstawie dotychczasowych przepisów art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym, a także wydanych na podstawie dotychczasowych przepisów ustawy – Prawo wodne zachowują moc albo przez okres, na które zostały wydane, albo zachowują moc do czasu wydania nowych aktów prawa miejscowego przez wojewodę.

Projektowana ustawa w art. 91 zachowuje w mocy akty wykonawcze wydawane na podstawie przepisów ustawy o rybactwie śródlądowym.

Przewiduje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów reformujących administrację publiczną w zakresie gospodarowania wodami, które wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. oraz przepisów, które umożliwią dokonanie płynnego przejścia zadań i kompetencji, o których mowa w projektowanej ustawie, które wejdą w życie przed dniem 1 stycznia 2012 r. Projektowany termin wejścia w życie ustawy nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego i odpowiada ogólnym regulacjom obowiązującym w tym zakresie.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Przedmiotowy projekt będzie stanowił program pomocy, który będzie wymagał dokonania notyfikacji w Komisji Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

W trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337) do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wpłynęły zgłoszenia zainteresowania pracami nad projektem ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI:

1. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny

Projektowane przepisy oddziałują na organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego, sądy powszechne i administracyjne, a także osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które na skutek powodzi doznały szkód majątkowych, pracodawców, osoby bezrobotne, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Ponadto proponowana regulacja oddziaływać będzie na fundusze pożyczkowe zajmujące się udzielaniem pożyczek oferowanych w ramach ustawy nowelizowanej oraz wójtów gmin oraz burmistrzów i prezydentów miast wystawiających zaświadczenia potwierdzające odniesienie przez przedsiębiorców szkód w wyniku powodzi.

2. Konsultacje społeczne

Projekt został przekazany do uzgodnień m.in.:

- 1) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego,
- 2) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
- 3) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
- 4) Związku Rzemiosła Polskiego,
- 5) Konfederacji Pracodawców Polskich,
- 6) Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”,
- 7) Business Centre Club,
- 8) Radzie Pomocy Społecznej,
- 9) Radzie Służby Cywilnej.

Do projektu w zakresie nowelizacji ustawy – Prawo wodne negatywne stanowiska zostały przedstawione przez: Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”, Federację Związków Zawodowych Pracowników Gospodarki Komunalnej i Terenowej w Polsce, Federację Zakładowych Organizacji Związkowych Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Federację Zakładowych Organizacji Związkowych Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wspólnie – Związek Zawodowy Pracowników Regionalnego Zarządu Gospodarki

Wodnej w Krakowie, Związek Zawodowy Pracowników Służby Cywilnej RZGW w Krakowie, NSZZ „Solidarność” Komisję Zakładową w RZGW w Krakowie oraz Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych. W uwagach podnoszono m.in. kwestię zgodności z prawem UE, odejście od zlewniowego zarządzania wodami, skomplikowanie struktury administracyjnej.

W odniesieniu do części „pomocowej” projektu negatywne opinie zostały przedstawione przez: Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”, Federację Związków Zawodowych Pracowników Gospodarki Komunalnej i Terenowej w Polsce Pracodawców RP, w których odniesiono się m.in. do kwoty przewidzianego zasiłku powodziowego, konieczności wydania rozporządzenia „uruchamiającego” pomoc, brak regulacji dotyczących upowszechnianie ubezpieczeń budynków mieszkalnych, brak odniesienia projektu do osuwisk.

Pozytywne opinie dotyczące części „pomocowej” zostały przedstawione przez: Business Centre Club oraz Związek Rzemiosła Polskiego.

Dodatkowo opinie do projektu, kwestionujące nowelizację ustawy – Prawo wodne, przedstawiły: Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Wodnych i Melioracyjnych, Stowarzyszenie Dorzecza Wisły „WISŁA”, Rada Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Środkowej Odry, Rada Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Środkowej Wisły, regionu Jarftu, regionu wodnego Niemna, regionu wodnego Łyny i Węgorapy oraz regionu wodnego Świeżej, Klub Przyrodników, Stowarzyszenie Ekologiczne „Eko-Unia”, Konwent Dyrektorów Zarządów Melioracji i Urządzeń Wodnych oraz Radę Gospodarki Wodnej Regionu Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego.

Rada Służby Cywilnej zaopiniowała projekt pozytywnie w odniesieniu do przepisów dotyczących służby cywilnej, ze wskazaniem do dodatkowej analizy wątpliwości dotyczących m.in. przeprowadzenia kolejnej nowelizacji ustawy – Prawo wodne w krótkim terminie od poprzedniej, kosztów projektowanej regulacji, a także wprowadzenia nowego podmiotu administracji gospodarki wodnej, jakim jest Główny Koordynator Gospodarki Wodnej.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie ustawy nie będzie co do zasady miało bezpośredniego wpływu na sektor finansów publicznych. Postanowienia określone w przedkładanej ustawie mogą w przyszłości

spowodować skutki finansowe dla budżetu państwa, jedynie jeżeli łącznie zostaną spełnione dwie przesłanki:

- wystąpi zdarzenie, o którym mowa w art. 1 projektu (powódź),
- Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia gminy lub miejscowości poszkodowane w wyniku takiego zdarzenia.

W związku z powyższym do projektu nie ma zastosowania art. 112c ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

Po powodziach i osuwiskach ziemi, które miały miejsce w 2010 r. wypłacono ponad 53 tysiące bezzwrotnych zasiłków celowych dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku działania żywiołu.

Środki na realizację wsparcia uregulowanego dotychczas w ustawie z dnia 12 sierpnia 2010 r. o wspieraniu przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi z 2010 r., a zawartego obecnie w rozdziale 3 projektu, pochodzą z rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczonej na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, która w 2011 r. wynosi 1 422 627 tys. zł. W związku z tym nie jest możliwy do określenia wpływ projektowanej regulacji na sektor finansów publicznych w zakresie wykorzystania przewidzianych w budżecie środków na usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Wielkość niezbędnych środków budżetowych zależy od ilości poszkodowanych przedsiębiorców. W oparciu o doświadczenia z realizacji ustawy w roku 2010 można przyjąć, że średnia pożyczka wynosi 40 tys. zł. W sumie w 2010 roku wypłacono 35 926 966,68 zł. Podkreślenia jednak wymaga, że pomoc przedsiębiorcom w utrzymaniu prowadzonej przez nich działalności gospodarczej wpłynie na utrzymanie uiszczania przez nich opłat stanowiących wpływy zarówno do budżetu państwa, jak i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Utworzenie 16 wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej nie spowoduje kosztów dla budżetu państwa:

1. nie przewiduje się zwiększenia stanu zatrudnienia w związku ze zmianami: wykorzystane zostaną etaty z obecnych regionalnych zarządów gospodarki wodnej, a także przejęte wraz z zadaniami etaty z wojewódzkich zarządów melioracji gospodarki wodnej;
2. ewentualne koszty związane z odprawami, jakie będą musiały zostać wypłacone w związku ze skorzystaniem przez pracowników regionalnych zarządów gospodarki

wodnej z przepisu art. 82 ust. 5 lub nieprzedłużeniem z nimi stosunków pracy w wojewódzkich zarządach gospodarki wodnej, zostaną zbilansowane przez efektywne kształtowanie polityki zatrudnienia i płac;

3. koszty związane z zapewnieniem pomieszczeń dla wojewódzkich zarządów gospodarki wodnej zostaną zbilansowane przez wykorzystanie pomieszczeń zajmowanych obecnie przez regionalne zarządy gospodarki wodnej oraz – w zakresie przejmowanych zadań – przez wojewódzkie zarządy melioracji i gospodarki wodnej oraz wynajem tych z pomieszczeń, które zostaną zwolnione. Ten sam mechanizm pozwoli na zbilansowanie kosztów energii i wyposażenia.

MSWiA uzyskało informację od Ministerstwa Finansów, zgodnie z którą samorzady województw w 2011 r. uzyskują 332 601 000 zł dotacji celowej (część 85 – budżety wojewodów, dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo, rozdział 01008 – melioracje wodne). Ponadto, na finansowanie zadań związanych z melioracjami zaplanowano na 2011 r. rezerwę celową (część 83, poz. 54 – „Utrzymanie urzędów melioracji wodnych podstawowych i wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, w tym 6 000 000 zł dla spółek wodnych na realizację zadań z zakresu utrzymania melioracji wodnych szczegółowych”) w kwocie 210 000 000 zł. Rezerwa ta jest uruchamiana na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w porozumieniu z wojewodami. Ww. środki zostaną wykorzystane przez nowo utworzone struktury, zgodnie z projektowanym podziałem zadań.

Niezależnie od powyższych informacji MSWiA skierowało zapytanie do poszczególnych marszałków województw dotyczące wysokości środków własnych, jakie poszczególne samorzady województw ponoszą w związku z realizowaniem zadania zleconego z zakresu administracji rządowej związanego z melioracjami. Marszałkowie zobowiązani zostali do przedstawienia kosztów faktycznie poniesionych w 2010 r. ze środków własnych. Z informacji przekazanych przez marszałków wynika, że w 2010 r. samorzady województw przeznaczyły na ten cel ok. 143 530 000 zł (z wyjątkiem samorządu województwa wielkopolskiego, które przedstawiło informację o planowanych na rok 2011 wydatkach na ten cel – 7 892 153 zł, oraz samorządu województwa zachodniopomorskiego, który nie przedstawił informacji).

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Projektowane rozwiązania mają na celu m.in. zapobieganie negatywnym skutkom powodzi na sytuację pracodawców, pracowników oraz osób bezrobotnych.

Zmiany przewidziane nowelizacją ustawy – Prawo wodne skutkują zmianą stosunków pracy pracowników zatrudnionych w Krajowym Zarządzie Gospodarki Wodnej, regionalnych zarządach gospodarki wodnej oraz wojewódzkich zarządach melioracji i urzędach wodnych (zajmujących się obsługą zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez marszałka województwa).

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Proponowana regulacja przyczyni się do utrzymania funkcjonujących w dotkniętym powodzią regionie przedsiębiorstw. Będzie to mieć wpływ na utrzymanie konkurencyjności gospodarki i przedsiębiorczość.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Proponowane regulacje będą miały wpływ na sytuację regionów poprzez umożliwienie odbudowy i utrzymania funkcjonowania przedsiębiorcom poszkodowanym w wyniku powodzi. Przyczyni się to przede wszystkim do zapobiegnięcia wzrostu bezrobocia w regionach dotkniętych powodzią.